Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tionde avdelningen)

den 15 maj 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Socialpolitik – Direktiv 79/7/EEG – Likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet – Artikel 4.1 och 4.2 – Artikel 7.1 – Nationell lagstiftning som föreskriver ett pensionstillägg för kvinnor som uppbär avgiftsfinansierad ålderspension och som har fött eller adopterat ett eller flera barn – Möjligheten att bevilja detta tillägg till män är underkastad ytterligare villkor – Direkt diskriminering på grund av kön – Artikel 23 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Positiv särbehandling”

I de förenade målen C-623/23 [Melbán] och C-626/23 [Sergamo] [i],

angående två beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, som väckts, dels av Juzgado de lo Social nº 3 de Pamplona (Arbetsdomstol nr 3 i Pamplona, Spanien), dels av Tribunal Superior de Justicia de Madrid (Överdomstolen i den autonoma regionen Madrid, Spanien), av den 21 september 2023 respektive den 13 september 2023, som inkom till domstolen den 6 oktober 2023 respektive den 12 oktober 2023, i målen

UV (C-623/23),

XXX (C-626/23)

mot

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

ytterligare deltagare i rättegången:

OP (C-623/23),

Ministerio Fiscal (C-623/23),

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden D. Gratsias samt domarna E. Regan och B. Smulders (referent),

* Rättegångsspråk: spanska.

[i] Förevarande mål har getts ett fiktivt namn. Detta namn är inte någon av rättegångsdeltagarnas verkliga namn.

generaladvokat: R. Norkus,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), genom A. Álvarez Moreno och A.R. Trillo García, i egenskap av letrados,

– Spaniens regering, genom M. Morales Puerta, i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom I. Galindo Martín och E. Schmidt, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 111) samt artiklarna 20, 21, 23 och 34.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

2 Respektive begäran har framställts i två mål mellan UV (C-623/23), som är far till två barn, och XXX (C-626/23), som är far till tre barn, å ena sidan, och Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Nationella institutet för social trygghet, Spanien), å andra sidan. Målen rör INSS beslut att inte bevilja de förstnämnda ett pensionstillägg (nedan kallat det aktuella pensionstillägget), som enligt nationell rätt ska beviljas till förmån för kvinnor och män som är föräldrar till ett eller flera barn, men vars beviljande till män är underkastat ytterligare villkor.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Artikel 1 i direktiv 79/7 har följande lydelse:

”Avsikten med detta direktiv är att på området social trygghet och när det gäller andra inslag av socialt skydd enligt artikel 3 successivt genomföra principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet, härefter kallad ’likabehandlingsprincipen’.”

4 I artikel 2 i direktivet föreskrivs följande:

”Detta direktiv skall gälla den förvärvsarbetande befolkningen, inklusive egna företagare, arbetstagare och egna företagare vars verksamhet avbryts av sjukdom, olycksfall eller ofrivillig arbetslöshet och personer som söker anställning – samt pensionerade eller invalidiserade arbetstagare och egna företagare.”

5 I artikel 3.1 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”Detta direktiv skall gälla

a) lagstadgade system som lämnar skydd vid

– sjukdom,

– funktionshinder,

– ålderdom,

– olycksfall i arbetet samt yrkessjukdomar,

– arbetslöshet,

…”

6 Artikel 4 i samma direktiv har följande lydelse:

”1. Likabehandlingsprincipen innebär att det inte skall förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, särskilt med hänvisning till äktenskaplig status eller familjestatus, i synnerhet vad beträffar

– systemens räckvidd och villkoren för tillgång till dem,

– skyldigheten att betala avgifter och beräkningen av avgifterna,

– beräkningen av förmåner, bland annat tillägg avseende make/maka och familjemedlemmar samt de villkor som bestämmer varaktigheten och bibehållandet av rätten till bidrag.

2. Likabehandlingsprincipen skall inte påverka de bestämmelser som gäller skydd för kvinnor på grund av moderskap.”

7 I artikel 7 i direktiv 79/7 föreskrivs följande:

”1. Detta direktiv skall inte hindra för medlemsstaterna att utesluta från dess tillämpningsområde

…

b) fördelar i fråga om ålderspensionsförsäkring som beviljas personer som har fostrat barn; fördelar i fråga om ålderspensionsförsäkring som beviljas personer som har fostrat barn; erhållande av rätt till förmåner efter förvärvsavbrott på grund av fostran av barn,

…

2. Medlemsstaterna skall med jämna mellanrum följa upp frågor som undantagits enligt punkt 1 för att kunna avgöra, mot bakgrunden av den sociala utvecklingen på detta område, huruvida det är berättigat att bibehålla undantagen i fråga.”

Spansk rätt

8 I artikel 60 i Ley General de la Seguridad Social (allmän lag om social trygghet), vilken antagits genom Real Decreto Legislativo 8/2015 (kungligt lagstiftningsdekret 8/2015) av den 30 oktober 2015 (BOE nr 261 av den 31 oktober 2015, s. 103291) (nedan kallad den tidigare LGSS), med rubriken ”Moderskapstillägg till avgiftsfinansierade pensioner enligt systemet för social trygghet”, föreskrevs följande i punkt 1:

”Kvinnor som har fött eller adopterat barn och som uppbär avgiftsfinansierad ålderspension, änkepension eller pension på grund av bestående arbetsoförmåga från ett system för social trygghet, ska med hänsyn till deras demografiska bidrag till den sociala tryggheten vara berättigade till ett pensionstillägg.

Storleken på detta tillägg, som till alla delar i rättsligt hänseende ska anses utgöra en avgiftsfinansierad allmän pension, motsvarar dessa pensioners initiala belopp multiplicerat med en viss procentsats som beror på antalet barn enligt följande skala:

a) för två barn: 5 procent;

b) för tre barn: 10 procent;

c) för fyra eller flera barn: 15 procent;

…”

9 Till följd av antagandet av Real Decreto-Ley 3/2021, por el que se adoptan medidas para la reducción de la brecha de énero y otras materias en los ámbitos de la Seguridad Social y économico (kungligt lagdekret 3/2021 om åtgärder för att minska könsskillnaderna och avseende andra frågor som rör social trygghet och ekonomi), av den 2 februari 2021 (BOE nr 29 av den 3 februari 2021, s. 12268) (nedan kallat kungligt lagdekret 3/2021), ändrades den tidigare LGSS (nedan kallad LGSS i ändrad lydelse). I artikel 60 LGSS i ändrad lydelse, med rubriken ”Tillägg till avgiftsfinansierade pensioner för att minska pensionsklyftan mellan könen”, föreskrivs följande:

”1. Kvinnor som har fött ett eller flera barn och som uppbär avgiftsfinansierad pension, pension för bestående arbetsoförmåga eller änkepension har rätt till ett tillägg för varje barn på grund av den inverkan som klyftan mellan kvinnor och män i allmänhet har på storleken på den avgiftsfinansierade sociala trygghetspensionen till kvinnor. Rätten till pensionstillägg för varje barn beviljas eller bibehålls för kvinnan, under förutsättning att tillägget inte begärs av och beviljas den andra föräldern, och om den senare även är kvinna, ska tillägget beviljas den som uppbär den lägsta allmänna pensionen.

För att män ska ha rätt till tillägget måste ett av följande villkor vara uppfyllt:

a) den berörda personen har rätt till änklingspension på grund av den andra föräldern till deras gemensamma barn har avlidit, förutsatt att något av deras barn har rätt till barnpension,

b) den berörda personen har rätt till avgiftsfinansierad ålderspension eller pension vid bestående arbetsoförmåga och dennes yrkesverksamhet har avbrutits eller påverkats i samband med att dennes barn föddes eller adopterades, under följande förutsättningar:
   1) För barn som är födda eller adopterade till och med den 31 december 1994, den berörda personen har inte betalat avgifter under mer än 120 dagar under de nio månader som föregår födseln och under de tre år som följer efter födseln eller, vid adoption, de tre år som följer från dagen för domstolsavgörandet, under förutsättning att summan av de fastställda pensionsbeloppen är lägre än summan av de pensioner som kvinnan har rätt till.
   2) För barn som är födda eller adopterade från och med den 1 januari 1995 ska summan av avgifterna under de 24 månader som följer efter den månad då födseln eller det rättsliga avgörande genom vilket adoptionen fastställdes vara mer än 15 procent lägre än summan av de pensioner som kvinnan har rätt till, under förutsättning att summan av de beviljade pensionerna är lägre än summan av de pensioner som kvinnan har rätt till.

      …
   3) Om båda föräldrarna är män och båda uppfyller ovannämnda villkor ska tillägget beviljas den som uppbär den lägsta allmänna pensionen.

…

2. Beviljandet av tillägget till den andra föräldern innebär att det tillägg som redan beviljats den första föräldern upphör att gälla och har ekonomisk verkan från och med den första dagen i den månad som följer på beslutet ….

Innan beslut fattas om att bevilja den andra föräldern denna rättighet ska den förälder som erhåller tillägget höras.

3. Detta tillägg har i alla avseenden den rättsliga karaktären hos en avgiftsfinansierad allmän pension.

Tilläggsbeloppet per barn fastställs i den lag om den allmänna statsbudgeten som gäller vid tillfället. Det belopp som ska uppbäras begränsas till fyra gånger det månatliga belopp som fastställs per barn och ökas i början av varje år med samma procentsats som den som föreskrivs i lagen om den allmänna statsbudgeten vad gäller avgiftsfinansierade pensioner.”

10 I den trettiosjunde tilläggsbestämmelsen till LGSS i ändrad lydelse, som har rubriken ”Tillägg till avgiftsfinansierade pensioner för att minska pensionsklyftan mellan könen”, föreskrivs följande:

”1. Rätten till avgiftsfinansierat pensionstillägg för att minska pensionsklyftan mellan könen enligt artikel 60 ska bibehållas så länge skillnaden mellan de pensioner för kvinnor och män som intjänats under det föregående året överstiger 5 procent.

2. I denna lag avses med skillnad mellan mäns och kvinnors pensioner den procentsats som motsvarar skillnaden mellan det genomsnittliga avgiftsfinansierade pensionsbeloppet för kvinnor och män under ett år.

3. För att säkerställa att den korrigerande åtgärd som införts för att minska pensionsklyftan mellan könen är tillräcklig ska den spanska regeringen inom ramen för den sociala dialogen regelbundet utvärdera effekterna av denna åtgärd vart femte år.

4. Om klyftan mellan könen under en period på ett år är mindre än 5 procent ska regeringen, efter samråd med arbetsmarknadens parter, till [Cortes Generales (det spanska parlamentet)] överlämna ett lagförslag om upphävande av artikel 60.”

11 I den trettiotredje övergångsbestämmelsen till LGSS, i ändrad lydelse, med rubriken ”Tillfälligt bibehållande av moderskapstillägg till avgiftsfinansierade pensioner enligt systemet för social trygghet”, föreskrivs följande:

”De personer som vid tidpunkten för ikraftträdandet av den ändring som föreskrivs i artikel 60 uppbar moderskapstillägg med hänsyn till deras demografiska bidrag ska fortsätta att uppbära det.

Erhållandet av detta moderskapstillägg är oförenligt med tillägget till avgiftsfinansierade pensioner för att minska pensionsklyftan mellan könen som kan uppstå till följd av beviljandet av en ny allmän pension, varvid de berörda personerna kan välja det ena eller det andra tillägget.

Om den andra föräldern till ett av de barn som har gett rätt till moderskapstillägg med hänsyn till dennes demografiska bidrag ansöker om och har rätt att erhålla pensionstillägget för att minska pensionsklyftan mellan könen enligt artikel 60 i denna lag …, ska det månatliga beloppet dras av från det moderskapstillägg som erhålls ….”

12 Artikel 3 i Ley Orgánica 3/2007 para la igualdad efectiva de mujeres y hombres (lag 3/2007, antagen enligt ett särskilt lagstiftningsförfarande, om faktisk jämställdhet mellan kvinnor och män) av den 22 mars 2007 (BOE nr 71 av den 23 mars 2007, s. 12611) har följande lydelse:

”Principen om likabehandling av kvinnor och män innebär att det inte får förekomma någon direkt eller indirekt diskriminering på grund av kön, särskilt sådan som följer av moderskap, familjeåtaganden och civilstånd.”

13 I artikel 11.1 i denna lag föreskrivs följande:

”För att förverkliga den konstitutionella rätten till jämlikhet ska de offentliga myndigheterna vidta särskilda åtgärder till förmån för kvinnor för att komma till rätta med uppenbara situationer av faktisk ojämlikhet i förhållande till män. Dessa åtgärder, som är tillämpliga så länge dessa situationer består, ska i varje enskilt fall vara rimliga och proportionerliga i förhållande till det eftersträvade målet.”

Målen vid de hänskjutande domstolarna, tolkningsfrågorna och förfarandet vid EU-domstolen

Mål C-623/23

14 UV, som är far till två barn, beviljades av INSS ålderspension med ett månatligt bruttobelopp på 1 637,08 euro med verkan från och med den 1 juli 2021.

15 Den 16 juni 2022 ansökte UV hos INSS om att från och med den 1 juli 2021 erhålla det pensionstillägg för att minska pensionsklyftan mellan könen som föreskrivs i artikel 60 LGSS i ändrad lydelse.

16 Genom beslut av den 14 november 2022 avslog INSS denna ansökan med motiveringen att UV inte uppfyllde villkoren i denna artikel 60.

17 Genom beslut av den 22 december 2022, som trädde i kraft den 10 december 2022, beviljade INSS dessutom modern till de två berörda barnen förtidspension med ett månatligt bruttobelopp på 2 790,99 euro, ökat med det aktuella pensionstillägget på 56 euro per månad.

18 UV överklagade beslutet av den 14 november 2022 till Juzgado de lo Social nº 3 de Pamplona (Arbetsdomstol nr 3 i Pamplona, Spanien), som är den hänskjutande domstolen i mål C-623/23, och gjorde gällande att artikel 60 LGSS i ändrad lydelse strider mot direktiv 79/7, eftersom den innebär könsdiskriminering.

19 INSS har erinrat om att domstolen i domen av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar) (C-450/18, EU:C:2019:1075), slog fast att artikel 60 i den tidigare LGSS var diskriminerande och att denna artikel 60, som ändrades för att beakta den domen, numera är förenlig med kraven i direktiv 79/7.

20 Den hänskjutande domstolen har inledningsvis påpekat att det aktuella pensionstillägget läggs till ålderspensionsbeloppet, beräknat på grundval av de avgifter som betalats in under yrkeslivet, och omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 79/7, eftersom det ingår i ett lagstadgat system för skydd mot en av de risker som räknas upp i artikel 3.1 i direktivet.

21 Nämnda domstol påpekade även att INSS, trots att UV faktiskt hade ägnat sig åt att fostra sina två barn, hade avslagit ansökan om beviljande av det aktuella pensionstillägget med motiveringen att UV genom att underlåta att bidra till socialförsäkringssystemet inte hade uppnått den minimiperiod som föreskrivs för män i artikel 60 i LGSS i dess ändrade lydelse, eftersom UV inte hade upphört att bidra under mer än 120 dagar mellan de nio månader som föregick födseln och de tre år som följde på födseln.

22 Den hänskjutande domstolen anser följaktligen att den är skyldig att avgöra huruvida denna artikel 60 innebär en diskriminering på grund av kön i strid med direktiv 79/7. Den hänskjutande domstolen har därför angett att det inte råder något tvivel om att nämnda artikel 60, med hänsyn till artikel 4.1 i direktivet, innebär en mindre förmånlig behandling av män än kvinnor, eftersom kvinnor som uppbär ålderspension och som är förälder till ett eller flera barn automatiskt har rätt till det aktuella pensionstillägget, medan män som befinner sig i en jämförbar situation måste uppfylla ytterligare villkor avseende bland annat ett faktiskt avbrott i deras yrkesliv och inbetalningar till det sociala trygghetssystemet.

23 Den hänskjutande domstolen vill emellertid för det första få klarhet i huruvida en sådan skillnad i behandling på grund av kön kan motiveras av den allmänt kända omständigheten att kvinnor i Spanien tar det största föräldraansvaret, vilket följer av en historisk och strukturell diskriminering av dem och inverkar negativt på deras yrkesliv och följaktligen på deras inbetalningar till det sociala trygghetssystemet. Det aktuella pensionstillägget, som föreskrivs i artikel 60 LGSS i ändrad lydelse, syftar således till att ersätta en skada som kvinnor lidit under sitt yrkesliv, såsom framgår av motiveringen till kungligt lagdekret 3/2021.

24 Detta tillägg tillerkänns emellertid utan åtskillnad alla mödrar, oberoende av om de faktiskt har tagit hand om sina barns fostran och oavsett storleken på deras pension, vilken kan vara högre än den genomsnittliga pensionen eller till och med motsvara det högsta tillåtna pensionsbeloppet i Spanien. Enligt den hänskjutande domstolen framgår det således inte att denna åtgärd verkligen är ägnad att uppnå målet att minska pensionsklyftan mellan könen.

25 Under dessa omständigheter vill den hänskjutande domstolen särskilt få klarhet i huruvida beviljandet av det aktuella pensionstillägget, med hänsyn till att det föreligger en sådan skillnad, kan anses utgöra en positiv särbehandling av kvinnor.

26 I detta avseende hänvisas till möjligheten att den åtgärd som föreskrivs i artikel 60 LGSS i ändrad lydelse skulle kunna omfattas av de åtgärder som är tillåtna enligt artikel 157.4 FEUF, särskilt med beaktande av domen av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar) (C-450/18, EU:C:2019:1075), som förefaller utesluta detta.

27 Den hänskjutande domstolen har emellertid inte uteslutit att män, med beaktande av det syfte som artikel 60 i den ändrade LGSS har, nämligen att kompensera för de ekonomiska konsekvenser som orsakas av kvinnors situation på arbetsmarknaden till följd av att de historiskt sett har haft huvudansvaret för barnens fostran, i själva verket inte befinner sig i samma situation som kvinnor, vilket innebär att det inte föreligger någon diskriminering dem emellan.

28 Den hänskjutande domstolen anser dessutom att det aktuella pensionstillägget enligt denna artikel 60 inte är knutet till det särskilda skyddet för kvinnor på grund av graviditet, förlossning eller moderskap, varför det inte förefaller omfattas av undantaget i artikel 4.2 i direktiv 79/7. Detsamma gäller det undantag som föreskrivs i artikel 7.1 b i direktivet, eftersom beviljandet av detta tillägg till kvinnor inte är avhängigt av att de fostrar sina barn.

29 För det andra vill den hänskjutande domstolen, för det fall artikel 60 LGSS i ändrad lydelse inte är förenlig med principen om likabehandling, få klarhet i vilka följderna blir av att en sådan oförenlighet konstateras med hänsyn till denna artikel 60, i vilken det föreskrivs att det aktuella pensionstillägget endast får beviljas en enda förälder, närmare bestämt den förälder vars avgiftsfinansierade ålderspension är lägst.

30 I förevarande fall har modern till de två berörda barnen redan beviljats det aktuella tillägget. INSS har därför gjort gällande att för det fall diskriminering på grund av kön konstateras med tillämpning av direktiv 79/7, ska beviljandet av det aktuella pensionstillägget till fadern medföra att utbetalningen av detta tillägg, som dittills har utbetalats till modern, upphör på grund av att hennes avgiftsfinansierade ålderspension är högre än faderns pension.

31 Den hänskjutande domstolen, som har preciserat att modern har kallats att inställa sig som intervenient trots att hon inte var närvarande vid förhandlingen, anser emellertid att den omständigheten att detta tillägg endast beviljas den pensionär som uppbär den lägsta pensionen skulle innebära att konstaterandet av att det föreligger diskriminering förlorar all ändamålsenlig verkan när ålderspensionen med det högsta beloppet är den som fadern uppbär. Den hänskjutande domstolen anser dessutom att det i artikel 60 i LGSS i dess ändrade lydelse uttryckligen föreskrivs att detta tillägg endast kan betalas ut till en av föräldrarna om båda föräldrarna uppfyller de rättsliga villkoren för att erhålla tillägget, varför bestämmelsen i denna artikel 60 inte ska tillämpas när pensionstillägget i fråga beviljas fadern, som inte uppfyller de villkor som föreskrivs i en nationell bestämmelse om förbud mot diskriminering på grund av kön.

32 Mot denna bakgrund beslutade Juzgado de lo Social nº 3 de Pamplona (Arbetsdomstol nr 3 i Pamplona) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

”1) Ska rådets direktiv [79/7] tolkas så, att principen om likabehandling, som utgör hinder för all diskriminering på grund av kön och som erkänns i artiklarna 1 och 4 i direktivet, utgör hinder mot sådana nationella bestämmelser som de som föreskrivs i artikel 60 i [LGSS i ändrad lydelse], som, under rubriken ’Tillägg till avgiftsfinansierade pensioner för att minska pensionsklyftan mellan könen’, ger rätt till ett tillägg till avgiftsfinansierad ålderspension och pension vid bestående arbetsoförmåga för kvinnor som är föräldrar till biologiska eller adopterade barn och som uppbär sådan pension, utan något annat krav och oberoende av pensionsbeloppet, samtidigt som detta tillägg inte på samma villkor tillerkänns män i samma situation, eftersom män underkastas krav på att ha haft perioder utan avgiftsinbetalning eller lägre avgiftsinbetalning efter att barnet fötts eller adopterats och, särskilt, när det gäller barn som fötts eller adopterats fram till den 31 december 1994, ett krav – för att tillerkännas detta tillägg till deras ålderspension eller deras pension vid bestående arbetsoförmåga – att ha haft mer än 120 dagar utan avgiftsinbetalning mellan de nio månaderna före födseln och de tre åren efter detta datum eller, vid adoption, mellan datumet för domstolsbeslutet om fastställande av adoptionen och de tre åren efter detta datum, förutsatt att summan av de tillerkända pensionerna är lägre än summan av de pensioner som en kvinna får, och när det gäller barn som fötts eller adopterats sedan den 1 januari 1995, summan av avgiftsunderlagen för de 24 månader som följer på födelsemånaden, eller den månad då domstolen fastställer adoptionen, är minst 15 procent lägre än summan för de 24 månader som omedelbart föregått denna period, under förutsättning att summan av de beviljade pensionerna är lägre än summan av de pensioner som ska betalas till en kvinna?

2) Kräver direktiv 79/7, till följd av den diskriminering som följer av att manliga pensionärer är uteslutna från dess tillämpningsområde, att ett tillägg till ålderspensionen ska beviljas dem, trots att det i artikel 60 [LGSS i ändrad lydelse] föreskrivs att tillägget endast kan beviljas den ena föräldern, varvid ett beslut att tillerkänna en manlig pensionär detta tillägg inte får leda till att det tillägg som har beviljats en kvinnlig pensionär dras in, till följd av EU-domstolens dom och att den nationella lagstiftningen strider mot [direktiv 79/7], trots att hon uppfyller de rättsliga kraven på att vara mor till ett eller flera barn?”

Mål C-626/23

33 Genom beslut av INSS, som delgavs XXX den 6 april 2022, beviljades han, som är far till tre barn, ålderspension med verkan från och med den 11 januari 2022.

34 XXX, som ansåg att pensionsbeloppet hade beräknats felaktigt och att detta belopp även skulle omfatta det aktuella pensionstillägget, begärde att INSS skulle ompröva detta beslut.

35 Eftersom begäran om omprövning inte besvarades, väckte XXX den 16 september 2022 talan vid Juzgado de lo Social nº 4 de Madrid (Arbetsdomstol nr 4 i Madrid, Spanien), som ogillade talan i sin helhet genom dom av den 15 februari 2023.

36 XXX överklagade denna dom till Tribunal Superior de Justicia de Madrid (Överdomstolen i den autonoma regionen Madrid, Spanien), som är den hänskjutande domstolen i mål C-626/23, och gjorde gällande att den skillnad i behandling mellan kvinnor och män som följer av artikel 60 i

före detta LGSS består inom ramen för artikel 60 LGSS i ändrad lydelse vad gäller beviljandet av det aktuella pensionstillägget, eftersom villkoret avseende ”avbrott i yrkeslivet” endast gäller för män, i strid med direktiv 79/7.

37 Den hänskjutande domstolen anser således att det är nödvändigt att fastställa huruvida artikel 60 LGSS i ändrad lydelse är förenlig med detta direktiv och med artiklarna 20, 21, 23 och artikel 34.1 i stadgan.

38 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende påpekat att artikel 60 i den tidigare LGSS har ändrats för att beakta de lärdomar som följer av domen av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar) (C-450/18, EU:C:2019:1075). Beviljandet av pensionstillägget, som föreskrivs i artikel 60 LGSS i dess ändrade lydelse och som inte längre betecknas som ”moderskapstillägg till avgiftsfinansierade pensioner” utan som ett ”tillägg till avgiftsfinansierade pensioner för att minska pensionsklyftan mellan könen”, förutsätter att det finns ett eller flera barn, varvid storleken på detta tillägg varierar beroende på antalet barn.

39 I LGSS i dess ändrade lydelse föreskrevs dessutom att nämnda tillägg inte längre skulle beviljas när den procentsats som motsvarar skillnaden mellan det genomsnittliga avgiftsfinansierade pensionsbeloppet för män och kvinnor under ett år inte längre överstiger 5 procent.

40 Till skillnad från kvinnor som uppbär ålderspension och som är föräldrar till ett eller flera barn, vilka har en automatisk rätt till det pensionstillägg som föreskrivs i artikel 60 LGSS i ändrad lydelse, kan män emellertid endast göra anspråk på detta tillägg om vissa ytterligare villkor är uppfyllda, nämligen antingen att de uppbär änklingspension efter den andra förälderns bortgång och att ett av barnens beviljats barnpension, eller att deras yrkesliv har påverkats negativt och omfattningen av deras avgiftsperioder till det sociala trygghetssystemet följaktligen har påverkats.

41 Enligt den hänskjutande domstolen är det, när det gäller sådana åtgärder som inför en skillnad i behandling på grund av kön, inte tillräckligt att förklara att dessa åtgärder syftar till att återställa den materiella jämställdheten mellan kvinnor och män, utan det måste dessutom visas att det ingrepp i den formella rätten till likabehandling som de medför står i proportion till det eftersträvade målet.

42 I förevarande fall framgår det av motiveringen till kungligt lagdekret 3/2021 att den skillnad i behandling som föreskrivs i artikel 60 LGSS i dess ändrade lydelse motiveras av målet att minska skillnaderna mellan kvinnor och män i fråga om social trygghet, vilket återspeglar kvinnornas situation på arbetsmarknaden till följd av att de historiskt sett har haft huvudansvaret för barnens fostran. Genom denna artikel 60 införs således en åtgärd för positiv särbehandling till förmån för kvinnor, som män ändå har tillgång till under förutsättning att de befinner sig i en jämförbar situation.

43 Den hänskjutande domstolen hyser emellertid tvivel om huruvida denna motivering är tillräcklig. Villkoren för beviljande av det aktuella pensionstillägget hindrar i själva verket de flesta män från att få tillgång till detta tillägg, men de hindrar inte att tillägget beviljas kvinnor vars yrkesliv inte har påverkats av deras barns fostran. Med hänsyn till att storleken på det aktuella pensionstillägget utgör en procentandel av ålderspensionsbeloppet, gynnar detta tillägg i högre grad personer med höga ålderspensioner, medan dessa personer, enligt den hänskjutande

domstolen, sannolikt är de som är minst benägna att lida skada i sitt yrkesliv på grund av att de uppfostrat sina barn, eftersom de bland annat har ekonomiska medel för att anställa andra personer för detta ändamål.

44 Den hänskjutande domstolen har slutligen understrukit att det i LGSS, i dess ändrade lydelse, numera föreskrivs att när båda föräldrarna har rätt till det aktuella pensionstillägget, har endast föräldern med den lägsta ålderspensionen rätt att komplettera sin pension med detta tillägg. Även om det i förevarande fall endast är faderns rätt till nämnda tillägg som är i fråga, uppkommer emellertid frågan huruvida det, för att uppnå målet att minska pensionsklyftan mellan könen, såsom det eftersträvas med LGSS i ändrad lydelse, och för att säkerställa att artikel 60 i denna lag är förenlig med artikel 23 i stadgan eller, i förekommande fall, med artikel 7.1 b i direktiv 79/7, inte skulle ha räckt att endast bevilja pensionstillägget till den förälder som uppbär den lägsta ålderspensionen, oavsett förälderns kön.

45 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal Superior de Justicia de Madrid (Överdomstolen i den autonoma regionen Madrid) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Ska [direktiv 79/7] samt artiklarna 20, 21, 23 och 34.1 i [stadgan] tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning, såsom den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken personer som uppbär avgiftsfinansierad ålderspension och som har utövat föräldraansvar för biologiska barn eller adoptivbarn har rätt till ett pensionstillägg, varvid detta tillägg automatiskt beviljas kvinnor, medan det för män krävs antingen att de uppbär änklingspension efter den andra förälderns död och att ett av barnen har barnpension, eller att deras yrkesliv har avbrutits eller påverkats negativt (i den mening som avses i lag och som beskrivs ovan) av barnets födelse eller adoption?”

46 Domstolens ordförande beslutade den 13 december 2023 att förena målen C-623/23 och C-626/23 beträffande den skriftliga och den muntliga delen av förfarandet samt domen.

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan i mål C-626/23 och den enda frågan i mål C-626/23

47 Domstolen konstaterar inledningsvis att den hänskjutande domstolen i mål C-626/23 har ställt sin fråga för att få klarhet i hur inte bara direktiv 79/7 ska tolkas, utan även artiklarna 20, 21, 23 och 34.1 i stadgan.

48 Artiklarna 20 och 21 i stadgan stadfäster, för det första, principen om att alla människor är lika inför lagen och, för det andra, förbudet mot diskriminering på grund av bland annat kön. Dessutom avser artikel 34.1 i stadgan bland annat Europeiska unionens erkännande och iakttagande av rätten till tillgång till social trygghet.

49 Det ska i detta sammanhang erinras om att direktiv 79/7 konkretiserar principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet, vilket innebär att medlemsstaterna ska iaktta detta direktiv när de vidtar åtgärder som omfattas av direktivets tillämpningsområde. Härav följer att den fråga som ställts av den hänskjutande domstolen i mål C-626/23 ska prövas mot bakgrund av nämnda direktiv och inte mot bakgrund av dessa bestämmelser i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 september 2020, YS (Tjänstepension till högre

tjänstemän), C-223/19, EU:C:2020:753, punkterna 83 och 84, och dom av den 2 september 2021, INPS (Födelsebidrag och moderskapsbidrag till innehavare av ett kombinerat tillstånd), C-350/20, EU:C:2021:659, punkterna 46 och 47).

50 Under dessa omständigheter ska de hänskjutande domstolarna anses ha ställt den första frågan i mål C-623/23 och den enda frågan i mål C-626/23, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida direktiv 79/7, särskilt artikel 4 och artikel 7.1 b i direktivet, jämförd med artikel 23 i stadgan, ska tolkas så, att det utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken det, för att minska klyftan mellan kvinnor och män i fråga om sociala trygghetsförmåner på grund av fostran av barn, beviljas ett pensionstillägg till kvinnor som uppbär avgiftsfinansierad ålderspension och som är föräldrar till ett eller flera barn, medan beviljandet av detta tillägg till män som befinner sig i samma situation är underkastat ytterligare villkor som avser att deras yrkesliv har avbrutits eller påverkats i samband med att deras barn föddes eller adopterades.

51 Enligt artikel 3.1 a i direktiv 79/7 ska detta direktiv tillämpas på lagstadgade system som lämnar skydd vid bland annat ålderdom. Enligt artikel 4.1 tredje strecksatsen i nämnda direktiv innebär dessutom principen om likabehandling att det inte ska förekomma någon som helst diskriminering på grund av kön, vare sig direkt eller indirekt, särskilt med hänvisning till äktenskaplig status eller familjestatus, vad gäller beräkningen av förmåner.

52 Såsom de hänskjutande domstolarna har påpekat har EU-domstolen redan, i punkterna 39, 41, 66 och 67 i sin dom av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar) (C-450/18, EU:C:2019:1075), slagit fast att direktiv 79/7 ska tolkas så, att det utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken kvinnor som har fött eller adopterat minst två barn och som uppbär avgiftsfinansierade pensioner på grund av bestående arbetsoförmåga från ett nationellt system för social trygghet har rätt till ett pensionstillägg, medan män som befinner sig i samma situation inte har rätt till ett sådant pensionstillägg, eftersom en sådan lagstiftning utgör en direkt diskriminering på grund av kön, i den mening som avses i artikel 4.1 tredje strecksatsen i direktivet.

53 I förevarande fall framgår det av de förklaringar som lämnats av de hänskjutande domstolarna att den nationella lagstiftning som ledde fram till denna dom, det vill säga den lagstiftning som följer av artikel 60.1 i den tidigare LGSS, har ändrats bland annat på så sätt att inte längre endast kvinnor utan även män har rätt till ett sådant pensionstillägg, under förutsättning att de sistnämnda uppfyller ytterligare villkor som avser att deras yrkesliv har avbrutits eller påverkats i samband med att deras barn föddes eller adopterades, i synnerhet, vad gäller målen i de hänskjutande domstolarna, villkoret att inte ha betalat in avgifter under mer än 120 dagar mellan de nio månader som föregick barnens födelse och de tre år som följde efter barnets födelse.

54 Såsom INSS och den spanska regeringen har preciserat grundar sig LGSS i ändrad lydelse, såsom framgår av motiveringen till denna lag, på presumtionen att kvinnor i princip ansvarar för barnens fostran på bekostnad av deras yrkesliv. Denna presumtion bygger på det empiriska konstaterandet att moderns fostran av barnen tydligt påverkar hennes yrkesliv. En sådan presumtion kan endast brytas om det visas att de villkor som är tillämpliga på män, vilka föreskrivs i artikel 60.1 LGSS i ändrad lydelse, är uppfyllda. Om dessa villkor är uppfyllda, så kan det följaktligen anses att det i själva verket är mannen som har ägnat sig åt barnens fostran.

55 I detta avseende konstaterar EU-domstolen för det första, i likhet med de hänskjutande domstolarna och Europeiska kommissionen, att ändringarna av den tidigare LGSS inte har undanröjt den mindre förmånliga behandlingen av män i förhållande till kvinnor.

56 Det är nämligen endast män som, för att ha rätt till det aktuella pensionstillägget, måste uppfylla de ytterligare villkor som anges i punkt 53 ovan. Ställningen som förälder är således inte tillräcklig för att män som uppbär ålderspension ska kunna beviljas ett sådant tillägg, medan denna ställning är tillräcklig för att kvinnor ska beviljas detta tillägg.

57 Det ska vidare prövas huruvida den skillnad i behandling av kvinnor och män som införts genom den nationella lagstiftning som är aktuell i de nationella målen avser kategorier av personer som befinner sig i jämförbara situationer, i enlighet med de överväganden som det erinrats om i punkterna 42–45 i domen av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar) (C-450/18, EU:C:2019:1075).

58 Det ska särskilt påpekas att bedömningen av huruvida situationerna är jämförbara inte ska ske på ett allmänt och abstrakt sätt, utan specifikt och konkret med avseende på samtliga omständigheter, och mot bakgrund av föremålet för och syftet med de nationella bestämmelser som inför den aktuella åtskillnaden. I förekommande fall ska även de principer och syften som kännetecknar det område som de nationella bestämmelserna ingår i beaktas (dom av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar), C-450/18, EU:C:2019:1075, punkt 45 och där angiven rättspraxis).

59 I förevarande fall framgår det av handlingarna i målet och av själva ordalydelsen i lagstiftningen att denna syftar till att minska könsskillnaderna i fråga om social trygghet genom att kompensera för den ekonomiska nackdel som mödrar har i sitt yrkesliv på grund av sin framträdande roll i barnens fostran, vilket är en nackdel som särskilt återspeglas i att de betalar lägre avgifter till socialförsäkringssystemet och därmed beviljas lägre socialförsäkringsförmåner.

60 Domstolen har emellertid redan slagit fast att det med hänsyn till ett sådant syfte inte kan uteslutas att kvinnliga och manliga arbetstagare som har uppfostrat sina barn befinner sig i en jämförbar situation, eftersom båda kan drabbas av samma karriärmässiga nackdelar på grund av sitt deltagande i barnens fostran. Denna bedömning påverkas inte av den omständigheten, som framhållits av INSS och den spanska regeringen, att de uppgifter som har samband med fostran av barn i praktiken huvudsakligen utförs av kvinnor (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar), C-450/18, EU:C:2019:1075, punkterna 50–52).

61 Av detta följer att en sådan nationell lagstiftning som artikel 60.1 LGSS i ändrad lydelse innebär att män behandlas mindre förmånligt än kvinnor, trots att dessa personer kan befinna sig i jämförbara situationer.

62 En sådan lagstiftning innebär således direkt diskriminering på grund av kön, i den mening som avses i artikel 4.1 i direktiv 79/7.

63 Det ska för det andra erinras om att enligt domstolens rättspraxis är ett undantag från det förbud mot all form av direkt diskriminering på grund av kön som föreskrivs i artikel 4.1 i direktiv 79/7 dock endast möjligt i de fall som uttömmande räknas upp i direktivets bestämmelser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar), C-450/18, EU:C:2019:1075, punkt 54 och där angiven rättspraxis).

64 Vad gäller artikel 4.2 i direktiv 79/7, enligt vilken principen om likabehandling inte utgör hinder för bestämmelserna om skydd för kvinnor på grund av moderskap, konstaterar domstolen, i likhet med vad den hänskjutande domstolen i mål C-623/23 har påpekat, att artikel 60.1 LGSS i

dess ändrade lydelse saknar uppgift om att det föreligger ett samband mellan beviljandet av det aktuella pensionstillägget och barnledighet eller de nackdelar som en kvinna utsätts för i sitt yrkesliv på grund av att hon tagit ledigt under den tid som följer efter förlossningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar), C-450/18, EU:C:2019:1075, punkt 57).

65 Såsom kommissionen har påpekat bekräftar dessutom själva den omständigheten att det aktuella pensionstillägget numera, med förbehåll för de ytterligare villkor som anges i punkt 53 ovan, även kan beviljas män.

66 Ett pensionstillägg såsom det som är i fråga i de nationella målen omfattas således inte av undantaget från förbudet mot diskriminering i artikel 4.2 i direktiv 79/7.

67 Enligt artikel 7.1 b i direktiv 79/7 ska vidare detta direktiv inte påverka medlemsstaternas rätt att från dess tillämpningsområde utesluta fördelar i fråga om ålderspensionsförsäkring som beviljas personer som har fostrat barn och erhållande av rätt till förmåner efter karriäravbrott på grund av fostran av barn.

68 I detta avseende är det emellertid tillräckligt att påpeka att även om det är riktigt att artikel 60.1 andra stycket led b i LGSS i ändrad lydelse ålägger män villkor som bland annat syftar till att begränsa beviljandet av det aktuella pensionstillägget till manliga arbetstagare vars yrkesliv har avbrutits eller påverkats i samband med att deras barn föddes eller adopterades, framgår det av de uppgifter som lämnats av de hänskjutande domstolarna att denna bestämmelse, vad gäller kvinnor, fortfarande inte uppställer något krav på vård av barn eller på att det föreligger avbrott i yrkeslivet på grund av att de har uppfostrat sina barn (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar), C-450/18, EU:C:2019:1075, punkt 62).

69 Artikel 7.1 b i direktiv 79/7 är följaktligen inte tillämplig på en sådan förmån som det aktuella pensionstillägget.

70 För det tredje ska det prövas huruvida den diskriminering som nämns i punkt 62 ovan, vilken följer av artikel 60.1 LGSS i ändrad lydelse, kan motiveras med stöd av artikel 23 i stadgan.

71 I artikel 23 andra stycket föreskrivs att principen om jämställdhet inte utgör hinder för att behålla eller besluta om åtgärder som innebär särskilda förmåner för det underrepresenterade könet. Det ska i detta hänseende preciseras att denna bestämmelse ”med en kortare formulering” återger artikel 157.4 FEUF, men den ”ändrar … inte” samma bestämmelse, såsom framgår av förklaringarna avseende stadgan om de grundläggande rättigheterna (EUT C 303, 2007, s. 17).

72 I nämnda artikel 157.4 anges att i syfte att i praktiken säkerställa full jämställdhet i arbetslivet mellan kvinnor och män får principen om likabehandling inte hindra en medlemsstat från att behålla eller besluta om åtgärder som rör särskilda förmåner för att göra det lättare för det underrepresenterade könet att bedriva yrkesverksamhet eller från att förebygga eller kompensera nackdelar i yrkeslivet.

73 INSS har i detta sammanhang gjort gällande att artikel 60.1 LGSS i ändrad lydelse omfattas av nämnda bestämmelse, eftersom den ska anses utgöra en åtgärd för positiv särbehandling som ingår i strävan efter att uppnå målet, vars betydelse erkänns på unionsnivå, att överbrygga pensionsklyftan mellan kvinnor och män, vilken är en följd av att kvinnor historiskt sett har haft

huvudansvaret för barnens fostran. INSS har tillagt att det aktuella pensionstillägget ingår i ett åtgärdspaket som Konungariket Spanien har antagit och som bland annat avser åtgärder som syftar till att främja föräldrarnas ömsesidiga ansvar för att förena familjeliv och yrkesliv och därmed uppnå de mål som anges i artikel 157.4 FEUF. Artikel 60.1 LGSS i ändrad lydelse gör det således möjligt att komplettera dessa andra åtgärder genom att kompensera för de nackdelar som kvinnor har lidit i sin yrkesutövande på grund av att de har haft ansvaret för sina barns fostran och som, efter avslutat yrkesliv, påverkar deras pensioner.

74 Det ska i detta hänseende erinras om att domstolen, i punkt 65 i domen av den 12 december 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Pensionstillägg för mödrar) (C-450/18, EU:C:2019:1075), slog fast att artikel 157.4 FEUF inte kan tillämpas på en nationell lagstiftning, såsom artikel 60.1 i den tidigare LGSS, som endast ger kvinnor ett pensionstillägg i samband med beviljandet av en pension, utan att avhjälpa de problem som kvinnor kan stöta på under sina yrkesliv och att detta tillägg inte som sådant förefaller ägnat att kompensera kvinnor för de nackdelar som de utsätts för genom att hjälpa dem i yrkeslivet och således i praktiken säkerställa full jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

75 Övervägandena i föregående punkt gäller emellertid även för artikel 60.1 LGSS i ändrad lydelse. Den omständigheten att denna bestämmelse, i den mån detta förhållande är styrkt, kompletterar andra bestämmelser som i sin tur är avsedda att uppnå de mål som anges i artikel 157.4 FEUF påverkar inte i sig denna slutsats.

76 Domstolen konstaterar följaktligen att en sådan nationell lagstiftning som den som är aktuell i det nationella målet inte kan motiveras med stöd av artikel 23 i stadgan.

77 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första frågan i mål C-623/23 och den enda frågan i mål C-626/23 besvaras enligt följande. Direktiv 79/7, särskilt artikel 4 och artikel 7.1 b i direktivet, jämförd med artikel 23 i stadgan, ska tolkas så, att det utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken det, för att minska klyftan mellan kvinnor och män i fråga om sociala trygghetsförmåner på grund av fostran av barn, beviljas ett pensionstillägg till kvinnor som uppbär avgiftsfinansierad ålderspension och som är föräldrar till ett eller flera barn, medan beviljandet av detta tillägg till män som befinner sig i samma situation är underkastat ytterligare villkor som avser att deras yrkesutövande har avbrutits eller påverkats i samband med att deras barn föddes eller adopterades.

Den andra frågan i mål C-623/23

Huruvida tolkningsfrågan kan tas upp till prövning

78 INSS och den spanska regeringen har gjort gällande att den andra frågan i mål C-623/23, som avser den inverkan som beviljandet av det aktuella pensionstillägget till fadern skulle kunna ha på bibehållandet av det tillägg som redan beviljats modern, inte kan tas upp till prövning, eftersom ett eventuellt indragande av detta tillägg till modern till de berörda barnen inte är i fråga i det nationella målet.

79 Det ska härvid erinras om att det följer av domstolens fasta praxis att det inom ramen för det samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna som införts genom artikel 267 FEUF uteslutande ankommer på den nationella domstolen, vid vilken målet anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda

omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. EU-domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts avser tolkningen av unionsrätten (dom av den 24 februari 2022, TGSS (Hushållsarbetares arbetslöshet), C-389/20, EU:C:2022:120, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

80 Av detta följer att frågor om tolkningen av unionsrätten presumeras vara relevanta. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas om det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågeställningen är hypotetisk eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom av den 24 februari 2022, TGSS (Hushållsarbetares arbetslöshet), C-389/20, EU:C:2022:120, punkt 24 och där angiven rättspraxis).

81 I förevarande fall är det riktigt att frågan om indragning av det pensionstillägg som beviljats modern inte i sig förefaller vara föremål för tvisten i det nationella målet. I artikel 60.2 LGSS i ändrad lydelse föreskrivs emellertid att ”[b]eviljandet av tillägget till den andra föräldern innebär att det tillägg som redan beviljats den första föräldern upphör att gälla”, och att ”[i]nnan beslut fattas om att bevilja den andra föräldern denna rättighet ska den förälder som erhåller tillägget höras”. Det framgår dessutom av de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat att modern har kallats att inställa sig i det nationella målet i egenskap av intervenient.

82 Under dessa omständigheter kan det inte uteslutas att den hänskjutande domstolen, för att avgöra det nationella målet med iakttagande av tillämpliga processuella regler, måste ta hänsyn till att ett sådant indragande eventuellt kan komma att ske. Det är följaktligen inte uppenbart att frågan huruvida ett sådant indragande är förenligt med unionsrätten saknar samband med saken i det nationella målet.

83 Den spanska regeringen anser dessutom att direktiv 79/7 helt saknar samband med föremålet för den andra frågan i mål C-623/23, eftersom den hänskjutande domstolen inte har preciserat vilken av bestämmelserna i direktivet som skulle åsidosättas om konstaterandet att den nationella lagstiftning som är aktuell i det nationella målet är diskriminerande medför att det aktuella pensionstillägget som beviljats modern dras in.

84 Det är i detta avseende tillräckligt att konstatera att den hänskjutande domstolens tvivel beror på att den anser att ett sådant indragande skulle kunna frånta konstaterandet att den nationella lagstiftningen är diskriminerande mot bakgrund av direktiv 79/7 all ändamålsenlig verkan. Det är således möjligt att förstå det samband som den hänskjutande domstolen har funnit föreligga mellan indragningen av det aktuella pensionstillägget som beviljats modern och de krav som följer av detta direktiv.

85 Den andra frågan i mål C-623/23 kan därför inte tas upp till prövning.

Prövning i sak

86 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan i mål C-623/23 för att få klarhet i huruvida direktiv 79/7 ska tolkas så, att det utgör hinder för situationen att om en far har ingett en ansökan om pensionstillägg och denna ansökan avslås med stöd av en nationell lagstiftning som anses utgöra direkt diskriminering på grund av kön, i den mening som avses i detta direktiv, och fadern följaktligen endast kan beviljas detta tillägg med tillämpning av de villkor som är

tillämpliga på mödrar, så ska ett sådant beviljande medföra att det pensionstillägg som modern redan har beviljats dras in, eftersom tillägget enligt dessa bestämmelser endast kan beviljas den förälder som uppbär en lägre ålderspension och denna förälder är fadern.

87 Det ska i det avseendet erinras om att det av fast rättspraxis framgår att när det har fastställts att det föreligger en diskriminering som strider mot unionsrätten kan iakttagandet av likabehandlingsprincipen, så länge det inte har vidtagits några åtgärder genom vilka likabehandling uppnås, endast säkerställas genom att personerna i den kategori som har missgynnats beviljas samma förmåner som dem som personerna i den gynnade kategorin har rätt till. I ett sådant fall är den nationella domstolen skyldig att underlåta att tillämpa varje diskriminerande bestämmelse i nationell rätt, utan att behöva begära eller avvakta att den nationella lagstiftaren upphäver den, och tillämpa samma bestämmelser på personerna i den missgynnade gruppen som dem som gäller för personerna i den andra kategorin (dom av den 14 september 2023, TGSS (Nekat moderskapstillägg), C-113/22, EU:C:2023:665, punkt 41 och där angiven rättspraxis).

88 I förevarande fall, när det gäller det aktuella pensionstillägget, innebär tillämpningen på fadern av samma ordning som den som är tillämplig på modern att detta tillägg beviljas fadern samtidigt som det tillägg som redan beviljats modern dras in, i den del det dels, i den nationella lagstiftningen, föreskrivs att detta tillägg endast kan beviljas en enda förälder, närmare bestämt den förälder som uppbär den lägsta pensionen, dels modern är den förälder som uppbär den högsta pensionen. I en sådan situation kan detta indragande inte anses vederlägga slutsatsen att den nationella lagstiftningen, enligt vilken fäder inte fick del av detta tillägg, var diskriminerande.

89 Ett sådant indragande är nämligen endast en följd av att samma villkor tillämpas på fadern som de som gäller för mödrar när det gäller beviljande av det aktuella pensionstillägget.

90 Detsamma gäller den situation som den hänskjutande domstolen har hänvisat till, nämligen att fadern erhåller den högsta pensionen och att tillägget av detta skäl endast beviljas modern.

91 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att tolka sin nationella lagstiftning och bedöma huruvida denna gör det möjligt att bibehålla det pensionstillägg som modern redan har beviljats när fadern kan göra anspråk på det aktuella pensionstillägget på samma villkor som gäller för mödrar. Den hänskjutande domstolen tycks anse att villkoret att tillägget endast ska beviljas den förälder som uppbär den lägsta pensionen inte ska tillämpas ”när [nämnda tillägg] beviljas fadern, som inte uppfyller de villkor som föreskrivs i en nationell bestämmelse om förbud mot diskriminering på grund av kön”.

92 Om den nationella domstolen finner att den nationella rätten tillåter ett sådant underhåll, finns det inget i unionsrätten som kräver att ett sådant pensionstillägg som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen ska undantas från den kategori av personer som redan åtnjuter den, såsom kommissionen med rätta har påpekat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 juni 2011, Landtová, C-399/09, EU:C:2011:415, punkt 53).

93 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra frågan i mål C-623/23 besvaras enligt följande. Direktiv 79/7 ska tolkas så, att det inte utgör hinder för situationen att om en far har ingett en ansökan om pensionstillägg och denna ansökan avslås med stöd av en nationell lagstiftning som anses utgöra direkt diskriminering på grund av kön, i den mening som avses i detta direktiv, och fadern följaktligen endast kan beviljas detta tillägg med tillämpning av de villkor som är tillämpliga

på mödrar, så ska ett sådant beviljande medföra att det pensionstillägg som modern redan har beviljats dras in, eftersom tillägget enligt dessa bestämmelser endast kan beviljas den förälder som uppbär en lägre ålderspension och denna förälder är fadern.

Rättegångskostnader

94 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i de nationella målen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på de hänskjutande domstolarna att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

1) Rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet, och särskilt artikel 4 och artikel 7.1 b i det direktivet, jämfört med artikel 23 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna,

ska tolkas så,

att direktiv 79/7, särskilt artikel 4 och artikel 7.1 b i direktivet, jämförd med artikel 23 i stadgan, ska tolkas så, att det utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken det, för att minska klyftan mellan kvinnor och män i fråga om sociala trygghetsförmåner på grund av fostran av barn, beviljas ett pensionstillägg till kvinnor som uppbär avgiftsfinansierad ålderspension och som är föräldrar till ett eller flera barn, medan beviljandet av detta tillägg till män som befinner sig i samma situation är underkastat ytterligare villkor som avser att deras yrkesutövande har avbrutits eller påverkats i samband med att deras barn föddes eller adopterades.

2) Direktiv 79/7

ska tolkas så,

att det inte utgör hinder för situationen att om en far har ingett en ansökan om pensionstillägg och denna ansökan avslås med stöd av en nationell lagstiftning som anses utgöra direkt diskriminering på grund av kön, i den mening som avses i detta direktiv, och fadern följaktligen endast kan beviljas detta tillägg med tillämpning av de villkor som är tillämpliga på mödrar, så ska ett sådant beviljande medföra att det pensionstillägg som modern redan har beviljats dras in, eftersom tillägget enligt dessa bestämmelser endast kan beviljas den förälder som uppbär en lägre ålderspension och denna förälder är fadern.

Underskrifter